Salzburg, 1. Martii 1928.

Beatissime Pater!

Ordinarius Salisburgensis a visitatione liminum Apostolorum ob aetatem ingravescentem et pedum debilitatem impeditus ad normam can. 340 CJC relationem super statu dioecesano humillime praesentat.

Caput I.

Generalia de statu materiali personarum et locorum.

1. Indicet Ordinarius nomen et cognomen suum, aetatem, originis locum, et institutum religiosum, hoc est religionem, si ad aliquam pertineat; quando fuerit consecratus, vel, si Abbas sit, benedictus; quando dioecesis regimen susceperit. Si Episcopum Auxiliarem habeat, an datus sit personae vel dioecesi.

Ordinarii Salisb. nomen est Ignatius Rieder, S. theol. Doctor, anno 1858 natus in Grossarl, archid. Salisb. sub ditione rei publicae Austriacae. Habeo episcopum auxiliarem propter ambitum archidioecesis.

2. Breviter exponat quaenam sit origo dioecesis, quinam eius titulus seu gradus hierarchicus, quae privilegia potiora; si metropolitana sit, an et quas habeat suffraganeas sedes; et quem Ordinarium appellationis iuxta Codicem, can. 1594 § 2, teneat; si vero suffraganea sit, quem Metropolitam habeat; et num apud illum, vel apud alium Antistitem pro conferentiis episcopalibus conveniat; si denique nulli Metropolitae suffragetur, quem Metropolitam pro Concilio provinciali, pro conferentiis et pro iudicio appellationis teneat iuxta cann. 285, 292 et 1594 § 3.

Episcopatus Salisburgensis a S. Ruperto Ep. et. Conf. anno circiter 696 fundatus, a S. Bonifatio finibus circumscriptus et instante Carolo Magno imperatore ao 798 a Leone PP III in archiepiscopatum evectus est. Metropolita usque nunc privilegio extraordinario[1] nominationis, consecrationis et investiturae spiritualis et temporalis episcoporum suffraganeorum suorum gaudebat, ast, proh dolor! hoc singulare privilegium per decisionem S. Congreg. Consistorialis de die 6. Martii 1920 eidem demptum est et solummodo jus designationis personae pro dioecesi suffraganea et jus investiturae in temporalia seu inthronizationis relictum est. Sperandum tamen adhuc est, hoc antiquum et singulare privilegium in pristino statu restitutum iri – aut saltem jus nominationis.

Sedes episcopales suffraganeae adhuc duae supersunt Gurcensis (Klagenfurt) et Seccoviensis (Graz), quia sedes Brixinensis, Tridentina et Lavantina ob rerum politicarum difficultates S. Sedi Apostolico directe subordinatae sunt et etiam Administratura Apostolica pro regione Tirolis septentrionalis tantummodo quoad Synodalia Metropolitae Salisburgensi subjacet.

Ordinarius appellationis pro Archidioecesi Salisburgensi est Ordinarius Vindobonensis in II instantia, apud quem etiam conferentiae annuae episcoporum Austriae convocantur.

3. Dicat praeterea:

a) quinam locus residentiae Ordinarii, cum indicationibus ad epistolas inscribendas necessariis;

b) quaenam amplitudo dioecesis, ditio civilis, caeli temperies, lingua;

c) quaenam summa incolarum et praecipua oppida; quot inter incolas sint catholici; si autem varii adsint ritus, quot catholici in singulis, et si acatholici inveniantur, quot sint, et in quales sectas dividantur;

d) qui numerus sacerdotum saecularium, clericorum et alumnorum seminarii;

---

[1] Im Original *„axtraordnario“.*

e) utrum adsit Capitulum cathedrale, an potius coetus consultorum dioecesanorum; an adsint alia Capitula, vel sacerdotum coetus instar Capitulorum, seu Communiae, et quot;
f) in quot vicariatus foraneos, decanatus, archipresbyteratus aliasve circumscriptiones dioecesis divisa sit; quot sint paroeciae, cum numero fidelium earum quae maximae vel minimae sunt; an adsint paroeciae per linguas seu nationes distinctae, et an per familias et non territorio divisae, et quo iure; quot aliae ecclesiae vel oratoria publica adsint; sitne sacer aliquis locus celeberrimus, et qualis, cann. 216, 217;
g) utrum et quaenam religiones virorum habeantur, cum numero domorum et religiosorum sacerdotum;
h) utrum et quaenam religiones mulierum, cum numero domorum et religiosarum.
a) Locus residentiae Ordinarii est ipsa urbs capitalis Salzburg provinciae eiusdem nominis.
b) Dioecesis se extendit per totam provinciam Salisburgensem et insuper per magnam partem provinciae Tirolensis septentrionalis in ambitu habens 9715 km^2 sub ditione rei publicae Austriacae. Apud Incolas tantummodo lingua tedesca praevalet.
c) Numerantur animae catholicae circiter 300.000 et 5000 acatholicae, (Protestantes, Vetericatholici, Israelitae et nulli religioni seu confessioni addicti).
d) Sacerdotes saeculares numerantur 477, Regulares 150, alumni Seminarii majoris 40, seminarii minoris 180.
e) Adest Capitulum cathedrale Metropolitanum, Capitulum collegiatum loci Mattsee et Coetus Canonicorum ecclesiae collegiatae in Seekirchen, qui tamen capitulum non constituunt.
f) Tota archidioecesis dividitur in 20 decanatus foraneos, quorum 15 ad provinciam Salisburgensem, 5 ad provinciam Tirolensem spectant. Parochiae numerantur 187, quasiparochiae (Curatiae, Capellaniae) 6. Numerus animarum in maxima parochia ascendit ad animas 17000 in minima 130 non excedit.
Ecclesiae et oratoria cum licentia celebrandi missam numerantur circiter 344. Inter eas eminent ecclesia thaumaturga B.M.V. loci Maria Plain prope Salzburg, ecclesia B.M.V. loci Kirchental et capella B.M.V. in Mariastein quae omnes concursu peregrinantium non mediocri gaudent.
g) Quod attinet Religiones virorum nominandi sunt duo monasteria O S B, unum Salisburgi ad S. Petrum, quod nuper in dignitatem Archiabbatiae evectum est (40 sacerdotes) et alterum ad S. Michaelem loci Michaelbeuern (22 sacerdotes).
Domus fratrum Servorum B.M.V. in oppido Rattenberg (3 sacerd.), Monasterium O.Fr.M. Salisburgi (15 sacerdotes) et hospitium OFM in Hundsdorf (3 sacerdotes).
3 monasteria Ordinis Capucinorum Salisburgi (9 sacerdotes), Radstadt (6 sacerdotes), Kitzbühel (4 sacerdotes) et hospitium Capuc. in Werfen (3 sacerdotes).
Insuper habentur Sacerdotes a Missionibus S. Vincentii a Paulo, (6 sacerdotes), Domus Missionariorum a S. Corde Jesu in Liefering (21 sac.), domus Missionariorum societatis Verbi divini in Bischofshofen (15 sacerdotes). – Domus et hospitale fratrum a misericordia S. Joannis de Deo Salisburgi. Domus Missionariorum Ssmi Sanguinis DNJCh (2 sac.), Domus studiorum societatis Pallottinorum Salisburgi (4 sacerdotes).
h) Religiones mulierum etiam adsunt: Abbatia seu monasterium virginum OSB in Nonnberg Salisburgi, (42 mon.) Moniales Ursulinae Salisburgi (46 mon.) et penes oppidum Kufstein (3 mon.) anno praeterito noviter erectum. Monasterium monialium III. Ord. S. Fr. (Capucinarum) (22 mon.). Monasterium monialium Ord. Aug. in Goldenstein (22 mon.) Monasterium monialium a caritate Nostrae Dominae Salisburgi (30), Domus matrix sororum III. OSFr. a scholis pauperum in urbe Hallein cum 25 domibus filialibus (192 sorores) Domus matrix sororum a misericordia S. Vincentii a. P. cum 80 domibus filialibus (420 sorores). Sorores a S. Cruce ex domo matrice Linciensi Salisburgi (30). Sorores III OSFr. a scholis pauperum ex domo matrice Vöcklabruck dioec. Linciensi (57), Conventus sororum III O S.

Dominici Salisburgi (27 sor.) Sorores[2] a matre dolorosa loci Dürrnberg (7) Virgines Sodalitiae a S. Petro Claver Salisburgi et in „Maria Sorge“ prope Salisburgum (37).

Caput II.

De administratione temporalium bonorum, de inventariis et archivis.

4. An et quomodo iuxta civiles loci leges, facultas possidendi, acquirendi et administrandi, quae ecclesiae propria est, sarta tectaque sit; an potius coarctata; et si ita sit, quaenam sit conditio cleri et ecclesiarum.
Quod attinet ad bonorum temporalium administrationem dicendum est, eam esse ad normas canonicas ordinatam, parochis vel ecclesiarum rectoribus commissam, sed iuxta leges civiles inspectioni officialium rei publicae subiectam.

5. An institutum sit penes Curiam Consilium administrationis et quibusnam constet; et num Episcopus in administrativis actibus maioris momenti illud audierit iuxta praescripta can. 1520.
Speciale consilium administrationis quidem non existit, sed iuxta leges dioecesanas constitutum est officium supremum ad probandas libros acceptorum et expensorum cuiusvis fundi vel ecclesiae vel operum caritatis. Insuper in casibus singulis majoris momenti Ordinarius cum Consistorio suo seu Capitulo res decernere solet.

6. An administratores particulares, sive ecclesiastici sive saeculares, cuiusvis ecclesiae etiam cathedralis, aut loci pii canonice erecti, aut confraternitatum, reddant quotannis Ordinario rationem suae administrationis. Can. 1525.
Juxta constitutiones in dioecesi vigentes et a potestate civili approbatas rationes ab ecclesiarum administratoribus quotannis ad Ordinariatum vel ad officium ad probandas rationes institutum transmiti debent.

7. An servata sint praescripta can. 1523 circa modum administrationis, et confectionem librorum accepti et expensi; can. 1526 de non inchoandis litibus sine Ordinarii scripta licentia; can. 1527 de abstinendo ab actibus Ordinariam administrationem excedentibus; et can. 1544 seqq. circa congruam dotem, tabulas piarum fundationum, aliaque.
Canon 1523 CJC ad unquem servatur item, quae can. 1526, 1527, 1544 respiciunt.

8. An qui bona fiduciaria ad pias causas acceperint, servent quae can. 1516 statuit, praesertim circa rationem Ordinario reddendam.
Ad normas praescriptorum dioecesis servantur exceptis aliquibus casibus.

9. In venditione, oppignoratione, permutatione, locatione et emphyteusi bonorum servataene sint fideliter ab omnibus normae cann. 1530-1533, 1538-1542; et si non, quae remedia adhibita. Praecipua quae acta sunt his de rebus negotia referantur.
Quae in CJC praescribuntur, observari debent etiam iuxta leges civiles.

10. Circa decimarum et primitiarum solutionem serventurne laudabiles consuetudines, praecavendo tamen a dura exactione. Can. 1502.
10. Decimae non solvuntur[3] hodierno tempore, jam anno 1848 sunt abolitae.

---

[2] Im Original „*Solores*“.
[3] Im Original zu *solonutur* verschrieben.

11. Circa oblationes in commodum paroeciae et missionis serventurne praescripta can. 1182 de earum administratione et ratione Ordinario reddenda; et collectores abstineantne a vexatoria et odiosa requisitione.
Ad normam canonis servatur.

12. Circa missarum stipem quomodo serventur quae can. 831 praescribit de taxa synodali; quae can. 835 de non colligendis a sacerdotibus missis, quibus intra annum ipsi satisfacere nequeant; quae can. 841 de transmissione ad Ordinarium missarum exuberantium; quae cann. 843 et 844 de libro tam personali quam ecclesiarum proprio pro missis adnotandis.
Generatim non est querela.

13. An inventaria immobilium, mobilium et sacrae supellectilis uniuscuiusque ecclesiae, parochiarum, capitulorum, confraternitatum aliorumque piorum locorum, quae canonice erecta sint, confecta in duplici exemplari, alio pro pio opere, alio pro Curia episcopali, habeantur iuxta cann. 1296, 1522. Cautumne sit, et quomodo, ne morte rectoris ecclesiae, aut superioris pii operis, mobilia et supellectilia disperdantur aut subtrahantur. Cann. 1296, 1300-1302.
Omnia iuxta leges dioecesanas et civiles ordinantur.

14. An Episcopus archivum habeat ad tramitem cann. 375-378 erectum et custoditum et cum documentis et libris de quibus in cann. 470 § 3, 1010, 1047, 1107; a quo tempore documenta incipiant, et an pergamenae et incunabula habeantur; catalogine confecti sint; an aliud quoque secretum archivum, vel saltem armarium obseratum, in qua scripturae secretae custodiantur, servatis regulis cann. 379-380.
Affirmative ad omnia.

15. An ecclesia cathedralis, collegiatae, paroeciales, confraternitates et pia loca canonice erecta sua quoque archiva detineant, cum documentis cuicumque piae causae propriis, cum inventariis mobilium et immobilium et cum catalogo omnium documentorum; et exemplar eiusdem catalogi exhibitumne fuit Curiae episcopali, et in archivo Curiae repositum iuxta can. 383.
Affirmative iuxta normas dioecesanas et leges civiles.

Caput III.
De fide et cultu divino.

16. Utrum graves errores contra fidem serpant inter dioecesis fideles; vel aliqua praxis superstitiosa aut ab institutis catholicis aliena in dioecesi vigeat; an modernismi, theosophismi, spiritismi lues dioecesim infestet, et an aliqui e clero eisdem erroribus infecti sint. Quaenam huius mali fuerit, vel adhuc sit causa.
Adsitne consilium a vigilantia, quot personis constet, et quo fructu munera sua expleat.
An professio fidei cum iuramento antimodernistico exigatur, et ab omnibus ad quos spectat fideliter praestetur iuxta can. 1406 et decretum S. Officii 22 Martii 1918.
16. Graves contra fidem et mores divulgantur errores et falsae doctrinae in grege serpere coeperunt, uti sunt Adventistae, Spiritistae, Atheistae et similis generis asseclae. Sed clerus omni diligentia iis occurrere ac fidem servare studet.
Consilium vigilantiae iam institutum est. Sed Juramentum Modernistarum non amplius – nisi in casibus specialibus – in usu est, quia apud nos tales Modernistae non habentur.

17. Utrum divinus cultus libere exerceatur; sin minus, unde obstacula proveniant: a civilibusne legibus, an ab hostilitate perversorum hominum, vel ab alia causa; quaenam ratio suppetat ad ea amovenda et num adhibeatur.

18. An ecclesiae iura circa coemeteria sarta tectaque sint et canonicae de his leges servari possint et serventur. Cann. 1205 seqq.

19. Utrum in cultu divino, in sanctorum, sacrarum imaginum et reliquiarum veneratione; in sacramentorum administratione necnon in sacris functionibus, sive quoad ritus sive quoad linguam et cantum, leges canonicae ac liturgicae serventur. An in his, et quaenam, irrepserint singulares consuetudines; sitne cura ut prudenter submoveantur, an potius tolerentur, et quanam de causa. Can. 731 seqq.; can. 1255 seqq. Adsintne in ecclesiis picturae, statuae aliaque a sanctitate loci aliena, vel minus consona liturgicis legibus; et quid fiat ut amoveantur. Arceanturne semper a domo Dei profani conventus et nundinae etiam ad pias causas. Can. 1178.
17. 18. 19. Nihil immutatum est circa ea, quae in ultima relatione anni 1923 exposita sunt.

20. Utrum numerus ecclesiarum in singulis oppidis vel paroeciis fidelium necessitati sufficiat.

21. An generatim ecclesiae mundae sint, decenter ornatae et supellectili sufficienti instructae. Adsintne egentes*, squalidae, fatiscentes, et an et quid agatur ut reficiantur.*
Recenseantur ecclesiae, si adsint, structurae arte, picturis aut pretiosa supellectili insignes: et dicatur num congrua de his omnibus cura adhibeatur.
20 et 21. Nihil desideratur.
Adsunt plures ecclesiae structura, arte, picturis etc. insignes. In quantum propriae opes ad eas restaurandas desunt, commissio publica ad conservanda monumenta artificiosa eis subvenire studet.

22. An ingressus in ecclesias, dum sacra aguntur, sit, prout debet, prorsus absolute semperque gratuitus. Can. 1181.

23. An ecclesiae rite custodiantur ne furtis et profanationibus obnoxiae fiant, et eae in quibus SS. Eucharistia asservatur, praesertim paroeciales, quotidie per aliquot horas fidelibus pateant iuxta can. 1266. Quomodo observentur: cann. 1267 et 1268 circa custodiam SSmi Sacramenti in uno tantum loco et altari; et circa decorem et ornamentum praecellentissimum altaris eiusdem; can. 1269 circa tabernaculi statum; can. 1271 circa lumen coram SSmo.
22 et 23 jam in relatione anni 1923 sunt exposita.

Caput IV.
De iis quae ad Ordinarium pertinent.

24. Indicet Ordinarius quibus redditibus ipse qua talis fruatur, sive sint ex bonis immobilibus, ex publico foenore vel aerario, ex incertis Curiae, ex dioecesis contributione, sive ex aliis causis: et an sibi sufficientes sint; qualem domum episcopalem inhabitet, et cum quibusnam convivat: an et quale cathedraticum exigat iuxta can. 1504; an et quales alias exactiones forte imposuerit iuxta cann. 1505, 1506; utrum aliquo aere alieno sive qua Ordinarius, sive qua persona privata gravetur; et qua ratione eius exstinctioni consulat.

25. An episcopales aedes et bona mensae sive mobilia sive immobilia, accurato inventario confecto, curaverit iuxta praescripta cann. 1483, 1299 § 3 et 1301.

26. An in ultima sedis vacatione praeter Vicarium Capitularem oeconomus quoque constitutus fuerit pro mensae bonis et res bene gestae fuerint iuxta cann 432, 433.

27. Quomodo residentiae legi satisfaciat; qua frequentia pontificalia peragat, conciones habeat et pastoralibus litteris clerum et populum instruat; quomodo caveat ut ecclesiasticae leges notae fiant, et ut ab omnibus fideliter serventur. Can. 336.

28. Qua frequentia sacramentum confirmationis administret; et quomodo provideat, si ipse per se omnium necessitatibus consulere nequeat. Serventurne in huius sacramenti collatione regulae de aetate confirmandorum et de patrinis.
24–28. Videatur relatio anni 1923.

29. Quot in quinquennio sive per se sive per alium ad sacros ordines promoverit. Et an servaverit leges de non promovendis:
a) qui necessarii non sint vel utiles iuxta can. 969;
b) qui saltem integrum theologiae curriculum in seminario non peregerint. Can. 972 § 1.
An numerus ordinatorum par fuerit necessitati dioecesis. An aliquem incardinaverit, qua de causa, et num iuxta legem can. 111 seqq.
Leges ecclesiasticae quoad ordinationem in genere servantur. Quovis anno circiter duodecim presbyteri ordinantur, sed quia fere tertia eorum pars ad Religiosos pertinet, numerus ordinandorum necessitatibus dioecesis nonnumquam non sufficit. Sunt etiam aliqui sacerdotes[4] ex Religiosis vel ex aliena dioecesi incardinati servata lege Can. 111 quia saepius penuria sacerdotum adest.

30. An servatae sint regulae can. 877 seqq. in concedenda facultate vel licentia sacramentales confessiones audiendi; et can. 893 seqq. circa casus reservatos.
Omnia iuxta can. 877 servantur.

31. Circa sacram praedicationem, an consuluerit ut iuxta Const. S. P. Benedicti XV et normas a S. C. Consistoriali datas die 28. Iunii 1917 omnia rite procederent; ac maxime ut servarentur praescripta can. 1340 seqq. circa licentiam concedendam et can. 1347 circa modum et argumentum concionandi. An curaverit ut votum a can. 1345 expressum de brevi aliqua homilia in omnibus missis festivis habenda sensim ad effectum ducatur.
Observantur. Brevis explicatio Evangelii in Missa aurorali diebus Dominicis et festivis jam in ecclesiis plurimis introducta est.

32. An et quo fructu avertere pro viribus studuerit fideles a nuptiis cum acatholicis, infidelibus, aut impiis iuxta cann. 1060, 1064, 1065, 1071.
Admonitiones circa matrimonia mixta evitanda plurimum frustra dantur.

33. An in quinquennio totam dioecesim ipse per se, aut per alium visitaverit iuxta cann. 343-346. An praeter loca et res, libros et archiva, personas quoque clericorum visitaverit, eos singillatim audiendo, ut cognoscat quae sit uniuscuiusque vitae ratio, quae confessionis frequentia etc. An inspexerit quoque quae habentur circa legatorum adimplementum et missarum manualium satisfactionem ac stipem, et an constiterit omnia ad legis normam procedere iuxta cann. 824-844. Et si abusus aliquos hac in re detexit, referat.
Admussim observatur.

---

[4] Im Original „sacerdotis".

34. Utrum et quomodo dioecesanam synodum celebraverit, et quando novissima synodus congregata fuerit. Cann. 356-362.
Ultima synodus provincialis anno 1906 celebrata est. Synodus dioecesana ob rerum vicissitudines adversas haberi non potuit.

35. Si sit metropolitanus aut conferentiarum episcopalium praeses: an et quando concilium et quando conferentias convocaverit; quinam interfuerint; et quo fructu res cesserit. Cann. 283-292. Ceteri Episcopi: an concilio provinciali, et conferentiis ipsi per se, aut saltem per procuratorem, interfuerint. Can. 287.
–
36. Quomodo se habeat cum civili loci auctoritate; an episcopalis dignitas et iurisdictio sarta tecta ita semper servari potuerit, ut numquam, servilitate erga humanas potestates vel alio modo, detrimentum libertati et immunitati ecclesiae, aut dedecus statui ecclesiastico obvenerit.
De his nulla querela.

Caput V.
De Curia dioecesana.

37. Utrum Curia dioecesana aedes proprias, sufficientes et convenientes habeat; et si non, an et quomodo huic defectui consuli queat. Exhibeatur prospectus officialium Curiae episcopalis, adiectis iudicibus synodalibus, examinatoribus, parochis consultoribus, censoribus librorum aliisque peculiaribus administris. Can. 363 seqq.
Curia dioecesana in palatio archieppali proprias partes obtinet. Officiales Curiae sequentes exhibentur:
a) Consistorium archiepiscopale consistit 12 consiliariis et quidem canonicis ecclesiae metropolitanae. Quavis hebdomada semel habetur sessio praesidente Vicario generali.
b) Examinatores prosynodales habentur pariter 12, quorum officium decennium 1920-1930 perdurat.
c) Consilium Vigilantiae duobus presbyteris constat, quorum unus ex ordine religioso desumitur.
d) Collegium censorum pro edendis libris 5 presbyteris constat.
e) Commissio pro musica sacra 6 membris constat.
f) Consilium dioecesanum pro conservandis aedificiis et rebus antiquis ecclesiasticis 9 personas numerat in iis 4 laicos homines.
g) Collegium examinatorum et consultorum iuxta decretum „Maxima cura“ 5 sacerdotes complectitur.
h) Tribunal dioecesanum et metropolitanum consistit Officiali, Viceofficiali, 6 iudicibus, 2 defensoribus vinculi, 1 Promotore iustitiae, 2 notariis.
i) Cancellaria archiepiscopalis complectitur 1 Cancellarium archiepiscopalem, 1 Archivarium, 1 Expeditorem et Taxatorem, 2 scribas et 1 Cursorem.
k) Officium revisorum administrationis ecclesiasticae habet praesidem, 2 revisores et architectum dioecesanum.

38. De qualitatibus et opere Vicarii generalis et aliorum praecipuorum ministrorum adumbratio aliqua fiat.
Vicarius generalis pro tempore simul est episcopus auxiliaris, cuius qualitates S. Sedi Apostolica iam ex curriculo vitae eiusdem anno praeterito transmisso sufficienter patent. Aliorum officialium qualitates pariter eorum officio respondent et omnes fere in aliqua dignitate ecclesiastica constituti sunt.

39. Quinam sint Curiae proventus sive ex taxis, sive ex multis pecuniariis, sive ex aliis titulis: et quomodo erogentur.
Proventus Curiae ex taxis et aliis acceptis praesertim ex contributione dioecesana ascendunt ad 7.900 S annuatim, expensae vero ad 8287 S Quia non sufficiunt omnibus necessitatibus etiam ex publico aerario aliquid contribuitur.

Caput VI.
De Seminario.

40. Si dioecesis seminario careat, quomodo consulatur pro comparandis sacerdotibus dioecesi necessariis. An studium sit seligendi bonae spei iuvenes, e dioecesi oriundos, ad clerum indigenam creandum; quo fructu et ubinam educentur. Can. 1353.

41. Si seminarium adsit, referatur enucleate:
a) de numero et statu eorum qui externam disciplinam regunt, qui spiritualiter alumnos dirigunt, qui docent, qui discunt;
b) de statu aedium et rusticationis domus;
c) de redditibus et oneribus, hoc est de statu activo et passivo pii instituti;
d) de iis quae videantur necessaria ad meliorem Seminarii statum.

42. Distinctumne sit seminarium in maius et minus iuxta can. 1354 § 2.
Et si prudentia suaserit, aut dioecesis conditio exegerit, ut dumtaxat seminarium minus seu schola apostolica, uti vocant, constitueretur, dicatur ubinam maiores alumni educentur: num in seminario proprio provinciali, seu regionali, seu interdioecesano apostolica auctoritate constituto iuxta can. 1354 § 3. Et de eius statu adumbratio aliqua fiat.

43. An servatae sint regulae: can. 1356 circa tributum seminaristicum; can. 1357 circa visitationem alumnorum et regulas internas; cann. 1358, 1360, 1361 circa directionem disciplinarem, oeconomicam et spiritualem; can. 1359 circa deputatos; can. 1363 circa alumnos admittendos et excludendos; can. 1371 circa dimittendos aut expellendos; cann. 1364-1366 circa institutionem litterariam et scientificam, praesertim philosophiae et theologiae; can. 1367 circa pietatis exercitia; can. 1369 circa spiritum ecclesiasticum fovendum et urbanitatis leges tradendas.

44. An Ordinarius curaverit ut aliquis alumnus pietate et ingenio praestans peculiaria Urbis collegia, vel universitates sive facultates a S. Sede in Urbe vel alibi probatas adiret, ut ibidem in studiis perficeretur iuxta can. 1380.
40–44. Recolantur quae in prima relatione anni 1923 dicta sunt, quia nihil innovatur.

Caput VII.
De clero generatim.

45. An clerus generatim habeat quo honeste vivere possit. An pro senibus et infirmis domus aut saltem subsidia adsint quibus adiuvari possint.

46. An habeatur domus propria pro spiritualibus cleri exercitiis; an etiam quo poenitentes recipiantur.

47. Quo fructu Ordinarius curaverit ut clerici omnes ea adimpleant quae recensent:

can. 125 circa sacramentalem confessionem et pietatis exercitia; can. 126 circa periodicum recessum ad spiritualia exercitia; can. 130 circa examina annualia novorum sacerdotum; cann. 131 et 448 circa conferentias cleri; can. 133 circa cohabitationem cum mulieribus; can. 134 circa communem clericorum vitam, praesertim vicariorum cooperatorum cum suo parocho, can. 476 § 5; can. 135 circa recitationem officii divini; can. 136 circa habitus ecclesiastici et tonsurae delationem; can. 811 circa vestis talaris delationem in missae celebratione; can. 137 circa fideiussiones cavendas; cann. 138-140, 142 circa abstinentiam ab omnibus quae statum ecclesiasticum dedecent, a theatris et spectaculis mundanis et a negotiorum saecularium gestione.

48. An et quot clericis licentiam concesserit, de qua in can. 139 § 3, operam suam praestandi in arcis seu mensis nummulariis parsimonialibus, cooperativis, ruralibus, aut similibus: an ratione communis boni, deficientibus laicis, et ob utilitatem religionis id concesserit; et num adhuc hae concessionis causae perseverent; an mensae nummulariae, in quibus clerici opus aliquod agunt, honestate personarum et principiorum tales sint, ut non dedeceat sacerdotem in iis partem habere; an in iisdem administratio ita recte geratur, ut omne absit decoctionis periculum, in quo sacerdotes convoluti maneant; et quomodo caverit de securitate huius notitiae; an denique qui hisce arcis applicati sunt a religiosa sacerdotalis vitae praxi deflexerint, et molestiam aliquam attulerint; et si ita sit, Ordinarius casus proponat et remedia suggerat.

49. An clerus praestet eam quam can. 127 praescribit obedientiam et reverentiam erga Ordinarium suum, et erga Apostolicam Sedem; et si sint qui graviter deficiunt, eos Ordinarius denunciet. Si adsit in dioecesi clerus diversi ritus et linguae, quaenam sit inter clericos caritas et quaenam Ordinario cura fuerit pro utrisque.

50. An generatim clerus officia obsequenter suscipiat, quae Ordinarius iuxta can. 128 eis committit; an habeantur, qui quamvis viribus polleant, otiosi tamen vivere malunt; si habeantur qui Universitates laicas frequentent, an hi servaverint ac servent leges a S. C. Consistoriali ad rem statutas; et si huiusmodi adsint, eos Ordinarius indicet.

51. An adsint sacerdotes qui in diariis et libellis periodicis scribant vel ea moderentur; et qua facultate et utilitate id peragant. Can. 1386 § 1.

52. An adsint de clero qui cum scandalo diaria et ephemerides vel libros legant quae dedecent;
qui factionibus municipalibus vel politicis indebite se immisceant; qui ad statum saecularem redacti sint, aut per nefas ad illum sponte sua sint regressi. Cann. 211-214; et quid fiat ad horum malorum remedium.

53. An et quo fructu aliquas ex poenis recensitis in can. 2298 Ordinarius irrogaverit, et casus graviores referat.
45–53. Pariter in priori relatione omnia accurate exposita sunt et iteratione non indigent. (cf 40–51 cit. rel.).

54. Si desit Capitulum cathedrale, dicatur quot consultores dioecesani habeantur, et serventurne circa ipsos quae cann. 424-428 statuunt.
Non habet locum.

Caput VIII.
De Capitulis.

55. Si adsit cathedrale Capitulum, dicatur quot dignitatibus et canonicis constet; adsintne officia canonici theologi et poenitentiarii et serventurne ab ipsis quae cann. 398-401 iubent; habeanturne alii beneficiati minores, et quot.

56. Exponatur quae sit dotatio Capituli seu beneficiatorum. In distributionum seu punctaturarum disciplina vigeantne et serventur regulae can. 395.

57. Si adsint canonicatus aut beneficia patronata, curaveritne Ordinarius, et quo fructu, ut patroni spiritualia suffragia loco iuris patronatus, aut saltem loco iuris praesentandi, acceptarent, iuxta can. 1451.

58. Adsintne statuta iuxta cann. 410 et 416.

59. Quot adsint canonici ad honorem; et serventurne de ipsis regulae can. 406.
55–59. Vide relationem 1923 no 52–62.

60. Sede episcopali vacante, quaenam vigeat ratio providendi dioecesis regimini; servatane fuit, ultima vacationis vice, disciplina quam cann. 429-443 praescribunt.
Sede vacante eligitur statim Vicarius Capitularis, cui regimen dioecesis incumbit.
Decreta can. 429–443 servabuntur in casu vacationis.

61. Dicatur aliquid de modo quo Capitulum sacras functiones peragit, quo se gerit erga suum Ordinarium, et de aliis quae ad eius bonum nomen pertinent.
De sacris functionibus Capituli nihil vituperandum. Officia sacra et munera ecclesiastica iuxta certum ordinem sunt disposita et dispertita. Leges residentiae et assistentiae in choro quantum possibile diligenter servantur.

62. Si adsint in dioecesi Capitula, praesertim insignia, vel Communiae cleri ad modum Capitulorum, Ordinarius de iis referat analoge ad ea quae pro cathedrali Capitulo sunt requisita.
Adest capitulum collegiatum insigne apud ecclesiam S. Michaelis in Mattsee cui incorporata est parochia eiusdem loci, habent statuta ab Ordinario approbata, adsunt canonici ad honores. Disciplina chori statutis et legibus ecclesiasticis ordinatur. Idem valet de ecclesia collegiata insigni loci Seekirchen, ubi sub Praeposito 6 canonici serviunt, qui capitulum non constituunt sed collegium tantum. Praepositus simul est parochus, 3 canonici juniores cooperatores eiusdem habentur.

Caput IX.
De Vicariis foraneis et parochis.

63. Referatur an Vicarii foranei adimpleant diligenter ea omnia quae can. 447 praescribit de vigilantia in ecclesiasticos viros sui ambitus seu districtus, de cura ut canonicae leges et decreta Ordinarii observentur, de aliisque; an paroecias juxta normas ab Ordinario datas visitent; et an quotannis rationem reddant Ordinario de statu sui vicariatus iuxta can. 449.
De his nulla querela.

64. An paroeciae omnes de suo proprio pastore sint provisae; et serveturne lex a can. 460 lata de uno dumtaxat pastore in unaquaque paroecia habendo, reprobata qualibet consuetudine et revocato quolibet privilegio.
Pariter nihil.

65. An adsint paroeciae amovibiles, quot, et qua de causa. An et quot unitae Capitulis sive cathedrali, sive collegiatis, domui religiosae, aut alii morali personae: et in hoc casu utrum serventur leges de vicario curato constituendo cum libero exercitio animarum curae iuxta statuta in cann. 415, 471 et 609 § 1. Et si religiosus sit parochus, an sarta tectaque sint quae Cann. 630, 631 hac de re praescribunt.

66. An et quot adsint patronatui obnoxiae; an et quo fructu cura fuerit Ordinario ut patroni spiritualia suffragia loco iuris patronatus aut saltem loco iuris praesentandi acceptarent iuxta can. 1451; sin minus, an in praesentatione servatae sint leges a cann. 1457 seqq. latae, ac maxime a can. 1452 in casu electionis seu praesentationis popularis.

67. An provisio paroeciarum quae sunt liberae collationis fiat per concursum, et qua ratione concursus celebretur. Can. 455 seqq.

68. Quibus redditibus parochi vivant, an ex immobilibus, ex publico foenore vel aerario, an ex incertis stolae, et fidelium vel dioecesis contributione. An commode generatim vivant, et an adsint qui egestate laborant. An domo propria paroeciali, saltem conducta eaque sufficienti, generatim instructi sint; et si non, an studium sit et probabilitas ut ea instrui valeant.

69. An parochi generatim satisfaciant iis quae praescribunt: can. 463 § 4 circa gratuitum ministerium praestandum iis qui solvendo pares non sunt; can. 465 circa residentiam; can. 466 circa applicationem missae pro populo; can. 467 circa sacramentorum administrationem et animarum salutis zelum; can. 468 circa infirmorum curam; can. 469 circa vigilantiam ne errores contra fidem et vitia subrepant et circa opera caritatis, fidei et pietatis in paroecia instituenda et fovenda; can. 470 circa paroeciales libros recte conficiendos; circa exemplaria tradenda quotannis Curiae episcopali; can. 785 circa sacra olea a parochis loco decenti ac tuto custodienda.

70. Circa baptismum: an quaelibet ecclesia parochialis sacro fonte sit instructa iuxta can. 774, et quoties infantes sine periculo aut gravi incommodo ad paroecialem transferri nequeant, an parochus ad proximiorem ecclesiam vel publicum oratorium pro sacramento ministrando ultro libenterque accedat iuxta can. 775.

71. Circa SSmam Eucharistiam: an parochis cura sit studiumque indefessum ut, iuxta can. 863, fideles saepius et etiam quotidie pane Eucharistico reficiantur; ut iuxta can. 865 infirmi, dum plene sunt sui compotes, S. Viaticum suscipiant; ut iuxta cann. 1273,1274 et 1275 cultus SSmi Sacramenti augeatur, excitando fideles ad quotidianam missae adsistentiam, ad visitationem serotinam peragendam, exponendo statis temporibus SSmam Eucharistiam, aliaque utilia peragendo; ut iuxta can. 854, servata quidem parentibus et confessariis debita libertate ad iudicandum de sufficienti puerorum dispositione ad primam communionem, iidem parentes ne negligant officium suum, et alii abusus ne subrepant.

72. Circa extremam unctionem: an parochis cura sit, ut hoc sacramentum ab infirmis recipiatur dum sui plene compotes sunt.

73. Circa matrimonii celebrationem: an parochis omnibus cura sit diligens observandi quae praescripta sunt in Codice lib. III, tit. VII, circa libertatem status, impedimentorum dispensationem, sacros ritus, et adnotationem matrimonii.

74. Circa catechesim: an ab omnibus parochis diligenter serventur quae praescribit can. 1330 circa peculiarem catechismum pro prima confessione et communione et pro confirmatione puerorum; et cann. 1331-1336 de catechismo diebus festis impartiendo tum pueris tum adultis.

75. Circa evangelii explanationem: an ab omnibus lex servetur can. 1344; circa sacras conciones: an statis quibusdam temporibus sacrae conciones frequentius habeantur ad normam can. 1346, et sacrae missiones locum habeant iuxta can. 1349.

76. An vicarii cooperatores aliique animarum curatores suis officiis laudabiliter fungantur iuxta can. 473 seqq.
65–76. Videatur relatio anni 1923 no 63–81 nihil novi dicendum.

Caput X.
De religiosis.

77. An Ordinarius sive per se, sive per alium, quinquennalem visitationem domorum religiosarum peregerit iuxta cann. 512, 513: et quae notabiliora adnotanda habeat.
Visitationem Religiosarum quinquennalem vel Ordinarius ipse vel eius commissarii peragere solent.

78. Utrum religiosi, sive viri, sive mulieres, vitam communem ducant; an sint qui habitent soli, vel in domibus privatis cum saecularibus, et quo iure; quae sit in utroque casu eorum fama; quaenam pro dioecesi utilitas; an catechismum tradant, si Ordinarius requisierit iuxta can. 1334; quo habitu incedant.
non habet locum

79. Si quaestuantes adsint, sive viri, sive mulieres, an canonicae praescriptiones cann. 621, 622, 624 servaverint: an aliquod inconveniens acciderit, vel aliquid sit de hac re animadvertendum.
Una vel altera vice collectio eleemosynarum per sorores religiosas non observata lege canonica facte[5] est, sed statim re comperta interdicta est.

80. Si congregatio aliqua dioecesani iuris, vel societas sive virorum sive mulierum in communi sine votis viventium habeatur, Ordinarius de ea, aut de eis, nomen dicat, finem, sodalium numerum, utilitatem, et si quae alia observanda habeat.
nihil, nisi excipias sorores a misericordia S. Vincentii a Paulo, quae vota privata tantum habent et a jurisdictione Ordinarii penitus exemtae existunt.

81. Referat Ordinarius an aliquod offendiculum cum religiosis habeat in suae iurisdictionis exercitio.
nihil dicendum.

82. Si adsint religiosi viri ordinibus sacris iam initiati, qui exclaustrati, saecularizati aut dimissi a religione fuerint, referat Ordinarius quid de ipsis dicendum iuxta cann. 639, 640, 669 seqq.
Sunt aliqui religiosi saecularizati; can. 639 etc. observantur.

83. De religiosis mulieribus in specie Ordinarius referat:

---
[5] Im Original „facte“.

a) an observentur canonicae leges circa admissionem ad novitiatum, professionem, clausuram, confessarios ac bonorum temporalium administrationem iuxta cann. 512, 513, 520-527, 533-535, 547, 549, 550, 552, 600-605;
b) si quae monasteria monialium superioribus regularibus sint subiecta, an in casibus a iure statutis Ordinario subdantur iuxta cann. 500 § 2 et 615;
c) quae vitae activae sunt quibus diversis operibus se addicant, et quo fructu;
d) si sint quae infirmis in privatis domibus adsistant, aut rem domesticam in nosocomiis, Seminariis vel similibus virorum domibus gerant, an cautum sit a periculis quae in his adiunctis obversantur, et an aliquid habeatur deplorandum.
Omnia in optimo statu versantur. (cf relationem 1923 no 107–113).

Caput XI.
De populo fideli.

84. Dicatur quinam sint generatim populi mores: quaenam vita christiana privata in familiis: quaenam publica in oppidis et civitatibus: an in externis pompis et solemnitatibus magis consistat, quam in vero pietatis spiritu. Et si sint differentiae notabiles unius loci ab alio, indicentur. Quid fiat ut christianae vitae professio, si paululum defecit aut a recta via declinavit, sensim reducatur.

85. Qua reverentia clericos, et maxime Episcopum et S. Pontificem, populus prosequatur. Can. 119.

86. Quae sit observantia: can. 1248 circa praeceptum audiendi sacrum et abstinendi ab operibus servilibus diebus festis; cann. 1252, 1254 circa abstinentiam et ieiunium; can. 770 circa sollicitam baptismi collationem infantibus; can. 859 circa communionem paschalem: quot sint ex viris et ex mulieribus qui, cum sint professione catholici, nihilominus eam negligunt, facta proportione pro singulis centenis fidelium; can. 863 circa frequentem communionem; cann. 865 et 944 circa extrema sacramenta: an sint inter eos qui catholici censentur, qui haec sacramenta differunt, negligunt aut etiam recusant: et dicatur eorum numerus, habita proportione pro centenis; cann. 1203, 1239 seqq. circa cremationis reprobationem et funera: dicatur, servata proportione ut supra, quot ex iis qui catholici dicuntur funeribus mere civilibus seu irreligiosis sepeliantur: an id contigat ex nimietate taxarum stolae, an ex alia causa.

87. Circa matrimonium: an matrimonia mere civilia, concubinatus et divortia habeantur, et qua proportione; an vitia contra sanctitatem matrimonii irrepserint; quid fiat ut haec mala removeantur.

88. Ubi catholici cum acatholicis mixti sunt, et mixta matrimonia habentur, dicatur numerus horum matrimoniorum tum absolutus tum relativus ad matrimonia non mixta: quaenam exinde detrimenta religioni proveniant: an serventur ab his contrahentibus clausulae can. 1061.

89. De christiana educatione prolis: quomodo generatim parentes et qui loco parentum sunt, in sinu familiae satisfaciant gravissimae huic obligationi, de qua cann. 1113 et 1372: et quae cura sit ne ab hoc officio fideles deficiant.

90. De scholis: an in publicis scholis, praesertim elementaribus, servetur praescriptum can. 1373 de institutione religiosa puerorum. Et si non, qualibet de causa; an cura sit fidelibus et

clero instituendi pro catholicis pueris scholas confessionales, eosque avertendi a scholis acatholicis, neutris, mixtis, iuxta can. 1374.

91. De conditione et statu scholarum confessionalium, praesertim elementarium, enucleate referatur: quomodo sustententur, a quot alumnis frequententur, qualique profectu. Et si scholae confessionales institui non potuerint, indicetur causa: et dicatur, an per varia opera–post-scholaria, hoc est oratoria festiva, Congregationes Marianas, scholas catechisticas, aliisve modis, cautum pro viribus sit praeservationi puerorum et puellarum.

92. De religiosis et piis laicorum associationibus; an adsint in dioecesi tertii Ordines saeculares, et confraternitates, illae praesertim Ssmi Sacramenti et Christianae doctrinae, aliaeque piae uniones potissimum pro iuvenibus: quo numero et quo religionis profectu.

93. An hae associationes servent omnes praescripta: can. 690 de subiectione erga Ordinarium; can. 691 de administrationis modo.

94. An adsint inter catholicos associationes illae, quae sociales vocantur, agricolarum, operariorum, mulierum in hunc vel alium caritativum finem, vel mutuum subsidium; an asyla pro infantibus, patronatus pro iuvenibus, pro emigrantibus etc., circuli pro iuventute, laboratoria pro artificibus, vel pro puellis etc.: quo spiritu agantur: an directioni et moderationi Ordinarii et Apostolicae Sedis dociliter subsint: quaenam beneficia sive moralia sive temporalia praestent.

95. An cura sit ut qui hisce associationibus sive religiosis et piis, sive socialibus adscripti sunt, in fidei doctrina instituantur et christianam vitam ducant.

96. An et qua diffusione ephemerides vel diaria obscoena, irreligiosa, modernistica vel liberalia dioecesim pervadant: an libri quoque huius generis diffusi sint; quid fiat ad tantum malum coercendum et quo fructu.

97. An massonicae sectae addicti, vel etiam massonicae tabernae in dioecesi habeantur: quanta et quali activitate operam adversus religionem moliantur; quid fiat ad occurrendum huic malo.

98. An socialismi societates habeantur: quot numero, quanti momenti et quali religionis noxa: et quid fiat ad hanc avertendam.

99. Utrum in exercitio iurium politicorum et civilium fideles catholici religionis bono et ecclesiae libertati pro viribus consulant.

84–100. Ad ea, quae in relatione prima explanata sunt, pauca tantum addi debent. Videtur nempe abusus cremandi cadavera apud incolas urbium magis magisque irrepere, non solum apud acatholicos et Atheistas, sed etiam inter catholicos. Causae huius facti sunt agitationes Atheistarum et Socialistarum, qui pollicitationibus multos allicere student. His agitationibus opponitur in dioecesi nostra associatio pro christiano funere, cuius asseclis pro annua parva contributione post mortem exequiae christianae solvuntur. Quoad matrimonia multa – uti etiam in aliis dioecesibus – vitia deploranda sunt, praecipue abortus procuratio, interruptio graviditatis, abusus generationis. Ad reprimenda talia vitia legislatores reipublicae quidem auxilium promittunt sed in publicis comitiis maxima Socialistarum multitudo semper resistit. Deploranda etiam est hodierna morum depravatio etiam in juventute quae omnibus modis ad culturam nudi corporis inducitur et supra modum ludis indulget.

Caput XII.

Iudicium sintheticum Ordinarii circa dioecesis statum.

100. Denique Ordinarius, omnibus in universum complexis, dicat, praesertim in prima sua relatione, quid actu sentiat de materiali et morali conditione dioecesis, quae spes melioris status affulgeat, quaenam maiora discrimina immineant.
In sequentibus vero relationibus addat, quomodo et quo fructu ad effectum perduxerit monita et mandata, si quae S. Congregatio in sua responsione ad praecedentem relationem significaverit: et utrum progressus, regressus, an potius idem ferme persistens status in rebus fidei et morum haberi videatur in dioecesi: et quaenam de eo censeantur causae.
Cum Ordinarius Salisburgensis post primam relationem anni 1923 aliqua mandata vel monita non acceperit, sperandum est, S. Congregationem de statu dioecesis exposito nullam causam vituperandi habuisse.

Proinde rogo, ut S. Congregatio a Visitatione liminum propter pedum infirmitatem me excusatum habere et relationes accurate confectas benigne excipere dignetur. Intendo in quantum possum, omnia iuxta normas canonicas ordinare et dirigere.

+ Ignatius Rieder
Archiepiscop.

+ Johannes Filzer
episc. auxiliaris Salisburgen.

Christianus Greinz
Cancellarius archiepp.

Ad Sacram Congreg. Consistorialem
Romae

Diuturna pedum infirmitate impeditus, quominus ad limina Apostolorum – uti praescriptum est et ipse maxime optarem – in persona venire, mitto Adm. Rev. D. Michaelm Neureiter, Sanctit. S. cammerarium, canonicum Capituli metropolitani mei necnon vice-capitaneum provinciae Salisburgensis, ut meo nomine praescriptas relationes de statu dioecesis deferat.
Rogo proinde, ut Sacra Congregatio me excusatum benigne velit habere et relationes excipere.

Salisburgi, 4. Martii 1928

Ignatius Rieder
Archiepiscop.

13 Marzo 1928.
L'Emmo. Card. Pro. Segret. Congregationis ha annuto quanto ad Procuratoris scelto par la Visita ad Limina.